

ФІНАНСИ

«Куплю банк у доброму стані. Дорого!»

Іноземні банки масово входять на український ринок, без особливих труднощів конкуруючи зі «старожилами»

Один із найприбутковіших видів вітчизняного бізнесу — відкрити банк, а потім вигідно продати його іноземцям. Рентабельність приємно тішить кишеню — кожні 100 вкладених доларів приносять від 70 до 100 «зелених» чистого прибутку. За ризики можна особливо не хвилюватися: попит на цей товар із боку зарубіжного капіталу стабільно високий. Натомість хвилюються експерти: якщо українські гроші зберігатимуть переважно особи з іншим громадянством, чи не завдасть це шкоди державі?

Малюнок Володимира СОЛОНЬКА

Нехай будуть маленькі, але за три

Торік в Україні таблички «Працюємо» вивісили перед входом одинадцять нових банків. Тенденція цікава, особливо якщо врахувати, що за останні три роки в державі було створено всього лиш вісімнадцять кредитних установ. На перший погляд, це виглядає дивно, але, заплативши чималі гроші за ліцензію, приміщення, деякі новоспечені банкіри чомусь не поспішали заводити власну клієнтуру, рекламувати свої послуги, зрештою, просто більш-менш ритмічно працювати.

Утім маємо саме той випадок, коли надмірна старанність тільки шкодить справі. Бо ж банки їхні тимчасові власники створюють не для себе, а на продаж. Причому далеко не кожен серйозний покупець націлюється на «розкручену» фінансову установу — надто вже багато підводних каменів потім можна виявити у найнесподіваніших місцях: то сумнівні кредити вилізуть на ясні очі, то надто принципові акціонери, які кого завгодно затероризують судами. І зрив купівлі «Укрсоцбанку» на одному з останніх етапів продажу — ще одне тому підтвердження. «Які б ретельні аудиторські перевірки не замовляли покупці, у перші місяці роботи фінансові показники придбаного банку неодмінно погіршуються: завжди з'ясується, що контролери побачили далеко не все», — розповідали в офісі одного з західних банків.

Зрештою, кількість «китів» у фінансовому морі будь-якої держави завжди є обмеженою. Натомість новий банк, нехай зовсім невеликий, без корпоративних традицій, але й без «скелетів у шафі» — це чудовий «сувенірічок» для великих західних холдингів. Обходиться дешево, але дозволяє входити на український ринок, поступово нарощуючи власні активи і займаючи саме ту нішу, яка їх найбільше цікавить.

Що росіянину добре, то європейцю — пшик!

Найбільш розвинені країни — Сполучені Штати, Великобританія, Німеччина — українським фінансовим сектором цікавляться мало. Надто вже дрібні крихти, як на їхню точку зору, можна зібрати у нашій молодій, але вічно перспективній державі. Біля порівняно великого шматка фінансового пирога — корпоративного сектору — традиційно активно крутяться росіяни. І останнім часом вони отримали на цьому полі битви відчутні перемоги. Через придбані малі й великі банки російські олігархи вільно заходять на наші неорані кредитно-депозитні чорноземи. Цьому сприяє великий і порівняно вільний банківський капітал сучасної Росії, традиційні ще з часів СРСР господарські зв'яз-

ки та, знову ж таки, відсутність конкуренції.

Держави, які представляють «другий банківський світ», обираючи для інвестицій Україну, змушені цікавитися роздрібним ринком — тобто роботою з індивідуальними клієнтами. Праця ця копійка, ризикована (левава частка випадків шахрайства — це кредитування фізичних осіб. — Авт.), але дуже і дуже перспективна: можливість обслуговувати майже 50 мільйонів осіб — це саме та нагорода, за яку варто боротися. До того ж не треба морочити собі голову з «тіньовими» схемами нашого великого бізнесу.

Представники найбільших світових банків, говорячи на диктофон, ніколи не забувають про політкоректності. Але в режимі «без запису» кажуть приблизно так: «Так, населення в Україні багато і потенційно тут складеться привабливий ринок. Та це станеться нескоро, а ми маємо інші, перспективніші, об'єкти для вкладення коштів — нинішній рівень доходів ваших людей не дозволяє нам думати про хороше прибутки вже завтра».

Мільярди стукнуть у двері

Більшість експертів стверджує, що великий іноземний банківський капітал, який усе-таки входить в українські двері, робить це або з огляду на явну дешевизну продукту, або на обмеженість власних можливостей. Іншими словами, нам дістаються переважно залишки від капіталу, який вони не змогли вигідно вкласти в інші країни, або на ринку цих держав уже хазяйнують інші.

Найбільший польський банк ПКО БП у своїй стратегії на найближчі п'ять років вирішив суттєво збільшити активність в Україні. Під час зустрічі з українськими журналістами у Варшаві, організованій громадською організацією «Партнерство заради демократії», керівництво банку заявило, що їхня мета — до 2012 року стати четвертим за величиною банком на українському роздрібному ринку. Стратегія діяльності класична: ПКО вже має майже сімдесят відсотків акцій вітчизняного «Кредобанку» і до початку липня планує довести цю цифру до 98 відсотків.

Директор департаменту інвестицій та капіталовкладень ПКО БП, член спостережної ради «Кредобанку» Катажина Галус пояснила позицію так: «Серед зарубіжних ринків нас найбільше цікавлять український та румунський. Можна було б назвати ще литовський, але він уже практично поділений між великими західними банками, переважно із Північної Європи. Ми ж зосередили свою увагу на регіонах, де є ще вільні зони для інвесторів. Головні критерії — це безпека, вірогідність повернення капіталу та перспективи розвитку бізнесу».

— Вас не лякає нинішня політична криза в Україні?

— Лякає, але стратеги банку не вважають ситуацію такою, коли варто евакуювати свій капітал.

Торік польський «напівдержавний» банк (51 відсоток акцій ПКО БП належить державі. — Авт.) профінансував «Кредобанк» на 15 мільйонів доларів, додавши ще 7,5 мільйона у формі позики. У нинішньому році суму вирішили збільшити майже вдвічі. «Збори акціонерів постановили до 30 липня переказати «Кредобанку» ще 35 мільйонів доларів», — каже Катажина Галус.

Про подібну «тенденцію подвоєння» величезну й інші банкіри. Таким чином, можна вважати близькою до істини інформацію, що більшість іноземних банків, які приходять в Україну, планують витратити упродовж трьох-п'яти наступних років по 300—500 мільйонів доларів. Помноживши цю цифру щонайменше на десять, отримуємо 3—5 мільярдів доларів «вливань» у вітчизняний банківський капітал.

Іноземці починають — і впевнено перемагають

Утім жодна копійка ніколи не падає з неба просто так. Експерти вважають, що за ці самі три-п'ять років активно відбудуватиметься процес перерозподілу ринку на користь банків з іноземним капіталом. Добре це чи погано — однозначної відповіді немає. Безсумнівний позитив — посилення конкуренції, яке завжди веде до зниження цін за послуги та поліпшення якості. Західні банкіри навіть не приховують, що планують шукати собі клієнтуру не лише серед нефітів, які вперше переступили поріг фінансової установи — таких в Україні не так уже й багато.

Боротьба за відвідувачів — доволі гостра й безкомпромісна — точитиметься саме між «банками-українцями» та «банками-іноземцями». Козир останніх — ширший перелік послуг та хороший сервіс. Для пострадянської системи обслуговування, яка вчила, що «правильний» клієнт має терпляче і покірно стояти в черзі, останній аргумент може стати вирішальним. Тож спілкування з вишколеними дівчатами в охайному офісі з кондиціонером на противагу традиційному джентльменському набору «тіснота, брутальність, некомпетентність» і справді здатні викликати бажання у 30 відсотків клієнтів терміново змінити банк. Саме на таку цифру щиро сподіваються «банки-прибульці». Схоже, надаремно.

Вітчизняні банкіри таким станом речей, м'яко кажучи, невдоволені. «Внаслідок або принципової, або неусвідомленої бездіяльності державних контролюючих органів іноземний капітал уже більше як наполовину увійшов в український банківський сектор», — скаржиться голова правління АКБ «Правекс-банк» Наталія Зубрицька. — Понад шістьдесят відсотків мережі відділень і філій банків уже перебувають у руках іноземних інвесторів». Питання «Чи страждають при цьому національні інтереси?», на яке навідріз відмовилися відповідати державні чиновники та народні депутати, в тому числі профільного комітету та навіть висуванці опозиційних фракцій, Наталія Борисівна прокоментувала так: «Якщо «працюють» українські гроші, то прибуток залишається в нашій країні. Якщо ж задіяно іноземців, то одержані кошти витікають до тих держав, які є власниками капіталу».

Єдиною втіхою для нас може бути той факт, що великий капітал у нинішньому світі — транснаціональний. І кількість українців серед найбагатших людей останнім часом плавно зростає. Та дуже сумнівно, що такий факт може стати підставою для національної гордості. А різноманітні офшори розмивають і без того нечітке обличчя «українського власника».

Сам іноземний капітал, цілком природно, дотримується зовсім іншої думки. Заступник голови правління «УніКредит Банку» Феделе Ді Маджіо (за твердженням керівництва польського ПКО БП, цей банк — їхній найбільший конкурент на українському ринку. — Авт.) вважає, що діяльність іноземних фінансових установ несе іншим державам тільки добро. «Найбільші плюси — додаткові можливості для компаній та фізичних осіб, зменшення вартості фінансування та впровадження нових продуктів», — каже Феделе Ді Маджіо. Представник «УніКредит Банку» без зайвої скромності зауважив, що позиція іноземних банків нині є сильнішою за українських у всіх без винятку сферах їх діяльності, а, скажімо, державні банки («Ощадбанк» та «Укресімбанк». — Авт.) впливатимуть на економіку держави щоразу менше, зосереджуючись на окремих проектах.

«Якби не іноземний капітал, ми б ніколи не мали таких темпів розвитку, таких кадрів, — каже керівник Асоціації українських банків Олександр Сугоняко. — Але ця цифра не має бути завеликою. Адже що саме вироблятиме країна, які продукти споживатиме кожен із нас — вирішуватиме не урядовець, а власник банку».

Юрій ПАТИКІВСЬКИЙ.

БЮДЖЕТНІ «РЕБУСИ»

З бідного двісті тисяч — комфорт... сильнішому!

На Запоріжжі непрогнозовані фінансові надходження стали яблуком розбрату

В Україні ніхто вже не дивується алогічному перебігу подій. У бюджетній сфері, приміром, столиця постійно «гвалтує» периферію непропорційним розподілом повноважень і фінансових ресурсів. А тепер ось з'ясувалося, що узаконеним пограбунком грішиться не тільки центр, у чому мали біду переконатися мешканці кількох сіл Токмацького району.

Депутатів Новенької сільради скликали на сесію в пожежному порядку. Ті сходилися, не знаючи навіть про що йтиметься! З'ясувалося ж, що потрібно виявити своєрідне благородство і... відмовитися від двохсот тисяч бюджетних гривень! Задля досягнення позитивного результату голосування у Новому десантувала представницька делегація посадовців Токмака на чолі з головою райради Олександром Ярошенком і головою районної держадміністрації Дмитром Мицаком. Потім, уже після закінчення сесії, Раїса Гривцова, Марина Артьоміна та інші депутати констатуватимуть: «Ми потрапили у своєрідну психологічну мишоловку... Це був звичайнісінький шантаж! Керівники району відразу заявили, що вони приїхали за своїми грішми, і сільрада добровільно мусить від них відмовитися».

За версією прибулих з райцентру держслужбовців, перерозподіл фінансів потрібен, аби врятувати центральну районну лікарню. Якщо сесія ухвалить негативне рішення, то мешканцям сіл Новенької сільради, мовляв, доведеться звертатися за медичною допомогою вже не в Токмак, а добиратися до ще віддаленішого Молочанська. Вина за таку перспективу, звісно, лягла б на депутатів, тому більшістю голосів сесія сільради таки відмовилася від 200 з лишком тисяч на користь бюджету районного. У депутатів не було часу виникнути в суть проблеми, зважити всі плюси і мінуси такого рішення — на що, можна здогадатися, і розраховувала районна влада.

Несподіване рішення позачергової сесії сільради приголомшило, зокрема, мешканців сіл Чистопілля і Пшеничне. Районна влада з бюджету ще 2006 року обіцяла виділити 55 тисяч гривень на ремонт водогону в цих селах, однак «забула» про своє слово. А тепер і поготів не дочекається коштів із райцентру! Безпосередньо ж у селі Нове гостро стоїть проблема ремонту системи водопостачання, освітлення і доріг, визнає сільський голова Ольга Горенко. Розуміє це і депутат Олег Кравченко, проте і він віддав свій голос за те, аби побільшало коштів на розв'язання нагальних проблем районної громади. Бо, як і пані Горенко, сподівається, що сільрада зможе задіяти 110 тисяч, які перейшли з бюджету минулого року. Тому сільський голова не напоїг на чинності 61-ї статті Закону України «Про місцеве самоврядування», яка забороняє втручання будь-яких державних інституцій у процес складання і виконання місцевих бюджетів.

Треба сказати, що керівники району мали солідний аргумент на захист своєї «нахабної» позиції. Бо ж спірними були кошти, поява яких у залі судового засідання відстоювали Дмитро Мицак і його заступник Олексій Стусь. Двісті тисяч гривень надійшло від оренди п'яти тисяч гектарів землі, переданої за рішенням токмацької Феміди приватному підприємству «Інтертрейд»; до 2006 року ці землі обробляв колектив дослідного господарства «Токмацьке», яке від банкрутства не врятували навіть «теплічні» умови — несплата податку на землю. Райдержадміністрація знайшла нового інвестора і з труднощами, проте відсудила землю у «Токмацького». За підсумками першого ж року господарювання приватний орендар перерахував сільраді обумовлені договором кошти.

Голова РДА Дмитро Мицак запевняє, що район так не повівся б, якщо міськрада Токмака в ультимативній формі, однак справедливо не затребувала додаткові кошти на фінансування лікарні: «Заклад є спільною власністю міста і району, і ми гадали, що наша територія отримує виділення 1,3 мільйона гривень. Розрахунки міськвиконкому виявилися дещо іншими, і нам довелося погодитися».

Андрій БАГНЮК.

Запорізька область.